

Η προοδευτική απάντηση στο Βατερλό του νεοσυντηρητισμού

✓ Η διεθνής κρίση στις αγορές και η ανάγκη μιας νέας ρύθμισης
 ✓ Ανεύθυνη και ξεπερασμένη η πολιτική της άκρατης ασοδοσίας των αγορών και των ακραίων ιδιωτικοποιήσεων που εφαρμόζει η κυβέρνηση

Κραταιοί κολοσσοί, χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί καταρρέουν. Παλιές βεβαιότητες και μύθοι εξατμίζονται ως διά μαγείας. Bear Stearns, Lehman Brothers, AIG, Morgan Stanley, ονόματα κύρους κατέρρευσαν ή βρίσκονται στο χείλος του γκρεμού. Και κάθε μέρα που περνά, δημιουργεί όλο και πιο

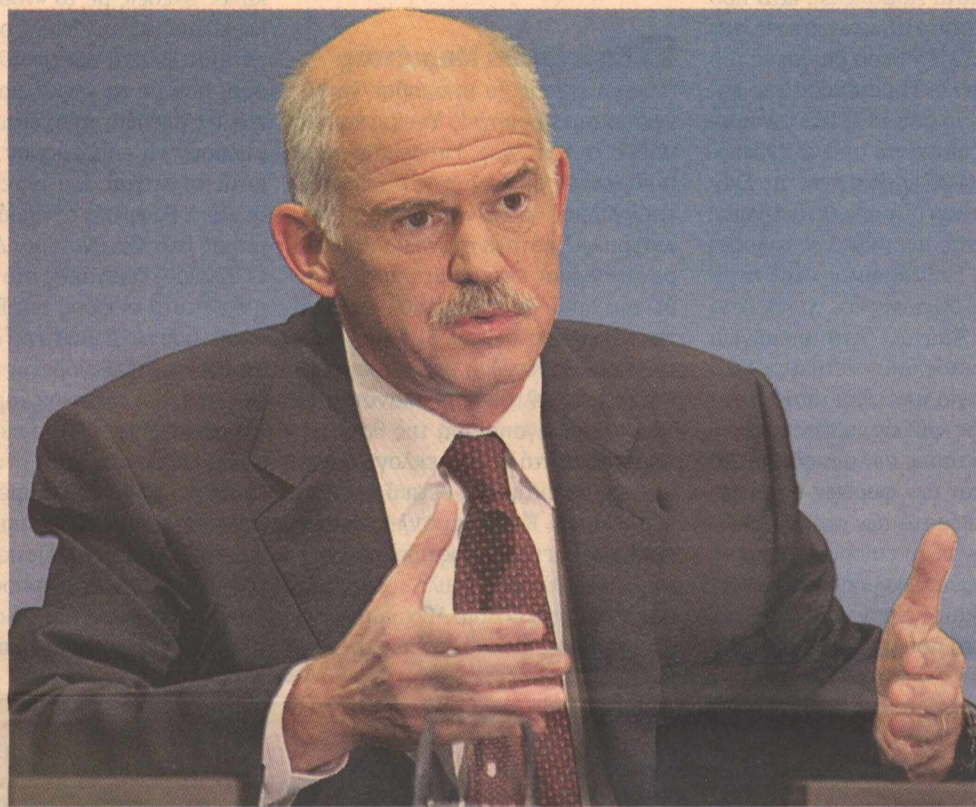
έντονα την ανάγκη για πολιτικές αποφάσεις που θέτουν νέους κανόνες στις αγορές και προστατεύουν τους πολίτες. Την ανάγκη να γίνει πιο σαφής -σε α-

ντιδιαστολή με τη λογική της αχαλίνωτης αγοράς- η προοδευτική απάντηση.

Η σημερινή χρηματοπιστωτική κρίση δεν είναι ένα αυτόνομο φαινόμενο. Αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης κρίσης που εκδηλώνεται με την υψηλή τιμή του πετρελαίου και την παράλληλη ραγδαία άνοδο των τιμών στα τρόφιμα. Τι προκαλεί αυτές τις αυξήσεις; Η αύξηση της ζήτησης από τις αναδυόμενες οικονομίες της Κίνας και της Ινδίας συμβάλλει μεν, αλλά δεν μπορεί να εξηγήσει τις αλματώδεις αυξήσεις.

Βασικά αίτια για την κρίση υπήρξε η απορρύθμιση των αγορών προϊόντων και κεφαλαίου που ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 και ολοκληρώθηκε στις μέρες μας. Κάτω από την πίεση των τραπεζών και του διεθνούς χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου, προωθήθηκε από τις ΗΠΑ και από νεοσυντηρητικές κυβερνήσεις, η άρση κάθε είδους περιορισμού στην αγοραπωλησία τίτλων και προθεσμιακών συμβολαίων στις αγορές πετρελαίου και βασικών ειδών διατροφής.

Χρηματοπιστωτικά επενδυτικά κεφάλαια, ακόμα και ασφαλιστικά ταμεία, αγοράζουν και πωλούν ελεύθερα, χωρίς κανέναν πλέον περιορισμό, συμβόλαια, τίτλους και δομημένα προϊόντα σε αυτές τις αγορές με την ευλογία των ρυθμιστικών Αρχών που μέχρι προ ολίγου διαβεβαίωναν ότι η απορρύθμιση αυτή αποφέρει μό-

Η νέα ρύθμιση των αγορών γίνεται πλέον το κυρίαρχο αίτημα όχι μόνο προοδευτικών και σοσιαλιστικών κυβερνήσεων, αλλά και των ίδιων των θεσμικών επενδυτών, που βλέπουν τις περιουσίες τους να εξανεμίζονται

ριαρχίας της ελεύθερης -ή μάλλον- αχαλίνωτης αγοράς, σήμερα υποκριτικά απαιτούν τη διάσωσή τους μέσα από την κρατική παρέμβαση.

Τι σημαίνει; Μετανοούν; Υιοθετούν νέες πολιτικές; Κατάλαβαν τα λάθη τους; Πιστεύω πως όχι. Χωρίς αιδώς, αναζητούν την προστασία του κράτους για να προστατεύσουν τα προνόμιά τους. Οι χθεσινοί θιασώτες της άκρατης ελευθερίας των αγορών γίνονται ακραίοι κρατιστές. Κρατικοποιούν τις ζημιές και τα χρέη, αφού πρώτα έχουν ιδιωτικοποιήσει τα κέρδη.

Και η χώρα μας; Είναι προφανές πως η κυβέρνηση δεν έχει -δυστυχώς- αντιληφθεί σχεδόν τίποτα. Δεν είδε την κρίση να έρχεται. Όταν η διεθνής κρίση ήταν πια σε πλήρη εξέλιξη, μας διαβεβαίωνε πως η ελληνική οικονομία δεν κινδυνεύει, καθώς είναι «θωρακισμένη». Μερικούς μήνες αργότερα, όταν έγινε πασιφανής η πλήρης αδυναμία εκτέλεσης του προϋπολογισμού, ισχυρίστηκε το ακριβώς αντίθετο: για όλα τα δεινά της ελληνικής οικονομίας φταίει η διεθνής κρίση.

Οι αντιφάσεις αυτές συνιστούν τον ορισμό της ανευθυνότητας και της ανειλικρίνειας. Αποπροσανατολίζουν τους πολίτες και προκαλούν σύγχυση στην αγορά. Η παρούσα κυβέρνηση δεν έχει αντιληφθεί πως η πολιτική της άκρατης ασοδοσίας των αγορών και των ακραίων ιδιωτικοποιήσεων που εφαρμόζει είναι πια τελείως ξεπερασμένη και δεν ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες της Ελλάδας και των πολιτών.

Η νέα ρύθμιση των αγορών για την πάταξη της κερδοσκοπίας και της αισχροκέρδειας γίνεται πλέον το κυρίαρχο αίτημα όχι μόνο προοδευτικών και σοσιαλιστικών κυβερνήσεων σε όλο τον κόσμο, αλλά και των ίδιων των θεσμικών επενδυτών στις επιμέρους αγορές, οι οποίοι βλέπουν τις περιουσίες τους να εξανεμίζονται μέσα σε λίγες ημέρες και την αγορά να αποσταθεροποιείται.

Οι προοδευτικές και σοσιαλιστικές δυνάμεις οφείλουν να συνεργαστούν σε παγκόσμιο επίπεδο για έναν κόσμο πιο σταθερό και πιο δίκαιο, πετυχαίνοντας τον περιορισμό των κινδύνων που προκαλεί η κρατική ελευθερία του κερδοσκοπικού φαλαίου.

νο οφέλη και σταθεροποιεί τις αγορές.

Όπως και στην περίπτωση των στεγαστικών δανείων, έτσι και στις αγορές πρώτων υλών και τροφίμων, τα αποτελέσματα της πλήρους απορρύθμισης υπήρξαν καταστροφικά. Η απορρύθμιση αυτή, όπου και αν έγινε, χωρίς να συνοδεύεται από κανόνες και ελέγχους, οδήγησε σε ασύδοτα κερδοσκοπικά παιχνίδια. Η κερδοσκοπία, ο καπιταλισμός του ακραίου τζόγου, εκτόξευσε σε σύντομο χρονικό διάστημα τις τιμές στα ύψη, με ολέθρια αποτελέσματα για τους καταναλωτές. Σύμφωνα με διεθνείς εκτιμήσεις, για κάθε ποσοστιαία μονάδα αύξησης της τιμής των τροφίμων, 16 εκατομμύρια επιπλέον άνθρωποι οδηγούνται στην πείνα.

Το συμπέρασμα είναι σαφές. Η άκρατη ασοδοσία των οργανισμών στις αγορές αυτές -λόγω της έλλειψης ενός πλαισίου ρυθμιστικού και εποπτείας- οδήγησε σε κερδοσκοπικά κέρδη από τη μία, ενώ παράλληλα καθιστούσε την παγκόσμια οικονομία εξαιρετικά ευάλωτη και ασταθής. Η αστάθεια αργά ή γρήγορα εξελίσσεται σε κρίση, θύματα της οποίας είναι πρωτίστως οι φτωχότεροι πολίτες.

Η κρίση λοιπόν δεν είναι ουδέτερη, δεν είναι «τεχνικής φύσης». Είναι το αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης εκδοχής της παγκοσμιοποίησης και κυρίως το αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης αντίληψης για τον ρόλο των αγορών στις σύγχρονες κοινωνίες.

Όπως γράφει ο νομπελίστας Joe Stiglitz, μερικά από τα πιο έξυπνα νέα παιδιά της Αμερικής (golden boys) αφιέρωσαν τα ταλέντα τους για να αποφύγουν τους κανόνες και τις ρυθμίσεις. Κανόνες που θα ήταν εγγύηση για την οικονομία και το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Και για τις δικές τους αμαρτίες πληρώνουν σήμερα οι ιδιοκτήτες κατοικιών, οι εργαζόμενοι, οι απλοί επενδυτές και οι φορολογούμενοι.

Το κόστος της κρίσης επιμερίζεται με το

πιο άδικο τρόπο. Οι απλοί πολίτες βλέπουν το εισόδημά τους να διακυβεύεται. Ως φορολογούμενοι, βάζουν το χέρι βαθιά στην τσέπη για τη διάσωση οικονομικών κολοσσών, υπό τον φόβο των ακόμη δυσμενέστερων επιπτώσεων που θα είχε μια ενδεχόμενη κατάρρευσή τους.

Η κυβέρνηση δεν έχει -δυστυχώς- αντιληφθεί σχεδόν τίποτα. Δεν είδε την κρίση να έρχεται. Όταν η διεθνής κρίση ήταν πια σε πλήρη εξέλιξη, μας διαβεβαίωνε πως η ελληνική οικονομία δεν κινδυνεύει, καθώς είναι «θωρακισμένη»

Είναι σαφές πως αυτό το μοντέλο δεν μπορεί να συνεχιστεί.

Τι προτείνει η νεοσυντήρηση; Μιλά για ελευθερία, αλλά υποδαυλίζει την εξάρτηση του πολίτη. Πίσω από το ιδεολόγημα της ελευθερίας των αγορών κρύφθηκαν οι πιο επικίνδυνες οικονομικές και πολιτικές δυνάμεις του κεφαλαίου. Πίσω από το δόγμα της ελεύθερης αγοράς υποκρύπτεται ο ουσιαστικός στόχος της νεοσυντήρησης. Αυτός είναι η με κάθε τρόπο συγκέντρωση κέρδους-πλούτου και εξουσίας.

Και η κυβέρνηση, αυτή των νεοσυντηρητικών των ΗΠΑ, θερίζει τις θύελλες της πολιτικής της. Οι οργανισμοί αυτοί που χθες δογματικά προωθούσαν τη λογική της κυ-

Η κρίση δεν είναι ουδέτερη, δεν είναι «τεχνικής φύσης».

Είναι το αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης εκδοχής της παγκοσμιοποίησης και κυρίως το αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης αντίληψης για τον ρόλο των αγορών στις σύγχρονες κοινωνίες